

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXIII.

Art. I. De Verbo Dei Scripto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

indubitatum præstare. Voluntas enim utique prudenter & piè imperare nequit intellectui assensum, rei obscuræ à DEO revelatæ præstandum, nisi adsint talia motiva credibilitatis, hoc vel illud esse Verbum DEI, seu revelationem Divinam, propter quam credenda est veritas obscurè revelata, ut dubitare de revelationis existentia evidenter sit nefas.

Unde præsentem controversiam de Scriptura S. in duos Articulos dividere placet. In priore agam de Verbo

Dei Scripto, & ostendam, Lutheranos, Calvinistas, Zwinglianos, omnesque à Romana Ecclesia Apostatas, seu veteres, seu modernos, in suis principijs sufficienter probare nunquam posse, ac proinde nunquam infallibiliter certos esse 1. an detur aliqua Scriptura S. 2. quanam sit illa. 3. an legitimè verba. 4. omnino incorrupta. 5. quomodo intelligenda. In posteriore autem de Verbo *Dei non Scripto*; ex quo illa omnia certò ac infallibiliter probant Catholici.

ARTICULUS I.

De Verbo DEI Scripto.

SUMMARIUM.

1. In hac materia certissime & securissime debellantur omnes Sæctarij, everfis eorum fundamentis. 2. Quid sit Scriptura S. 3. An aliqua sit, & quanam, non est evidens: igitur hoc probandum, & quidem infallibiliter. 4. Sæctarij & Apostata nulli in suis principijs sufficienter probare possunt existentiam S. Scripturae. 6. Nec ista quæstio indigna est Christiano homine, aut curiosa, & inepta. 7. Næm S. Scriptura se ipsam non prodit luce sua, etiam attentè ac devotè legentibus. 8. Ex textibus autem Scripturae id probare velle ineptissimum est. 9. Quid sit Canon Scripturae S. 10. Et libri Canonici, atq; Apocryphi.	11. Referuntur libri Canonici utriusque Testamenti. 12. Quosnam ex illis expunxerint Lutherus & Calvinus. 13. Sæctarij & Apostata rursus probare sufficienter nequeunt Canonem Scripturae, seu quinam libri determinatè sint Scripturae S. & Divinae, quinam Apocryphi, ex ipsa Scriptura. 14. Neque ex criticis Scripturae. 15. Neque ex interno spiritu & sensu propriae conscientia, seu spiritu privato. 16. 17. 18. Indicia, ex quibus aliquos libros Antiqui Testamenti, a se expunctos, probant non esse Canonicos, fictitia sunt & inania. 19. Qua lingua primitus conscripta & edita sint Scriptura Sacra.

34. *Qua fuerint prima versiones.*
 20. *Ex illis eminet Vulgata.*
 22. *Non verò versiones Vulgares.*
 23. *Seclusa speciali Providentia DEI moraliter necessarium erat multos errores successu temporis irrepere in Biblia, crebro descripta calamo, & in alias linguas tradita.*
 24. *Adversarij iterum probare nullatenus possunt sufficienter, se habere legitimam & ab erroribus puram versionem Bibliorum.*
 25. *Idem demonstratur à priori ex qualitate Versorum.*
 26. *Et à posteriori ab exemplis.*
 27. *Neque sufficienter probare possunt puritatem Scripturae Hebraicae & Graecae, nostro & tempore Lutheri exstantium, ex quibus tamen linguis sua Biblia in Vernaculas translata gloriantur.*
 28. *Editio tamen Vulgata hodie dum est authentica.*
 29. *Non dissentit à fontibus Authenticis, Hebraeo & Graeco, quoad sensum: nec editio Clementina formaliter differt à Sixtina.*
 30. *Quam quoad substantiam jam approbavit Tridentinum.*
 31. *lectio Bibliorum Catholicorum in lingua aliqua sacra nulli, in lingua Vulgari aliquibus quidem prohibita est, sed non in Germania, saltem defacto.*
 32. *Eandem difficultatem, imò impossibilitatem habent Adversarij*
 33. *in probando genuino S. Scripturae sensu.*
 34. *Quid sit sensus Scripturae verus & accommodatissimus.*
 35. *Litteralis & mysticus: item allegoricus, anagogicus, & tropologicus.*
 36. *Litteralis in dogmatis fidei praecipue inquirendus est.*
 37. *Scriptura S. patitur varios sensus & interpretationes: unde arduum est verum & genuinum sensum infallibiliter deprehendere.*
 38. *Adversarij, ne admittere cogantur Interpretem Romanum Pontificem, dicunt, solam Scripturam esse regulam adequatam omnium credendorum, eamque esse claram & perspicuam saltem in rebus creditu necessarijs, si devote ac attentè legatur à pijs.*
 39. *Sed contrarium demonstratur.*
 40. *Pariter demonstratur, Adversarios in suis principijs nequaquam probare sufficienter posse, se in intelligendis Scripturis non decipi.*
 41. *Patet id ipsum etiam à posteriori.*
 42. *Quomodo Scriptura sit & dicatur lux, lumen, lucerna;*
 43. *Et liber apertus, opertus autem ijs, qui preveunt.*
 44. *DEO utique liberum fuit clarè vel obscure loqui nobis.*
 45. *Quare defacto in Scripturis frequenter nobis loquatur obscure.*

§. I.

Lutherani, Calvinistæ, Zwingliani in suis principijs probare sufficienter non possunt existentiam Scripturæ S.

2. Sciendum 1. per Scripturam S. intelligi libros, ab hominibus quidem, sed inspirante & dictante DEO conscriptos. Vocantur hi libri à Græcis *Biblia*, à Latinis *Scriptura*, ab utriusque per Antonomasiam, scilicet propter præstantiam Auctoris Principalis, qui DEUS est, his libris appropriando communia cæteroquin vocabula. Primus horum librorum Auctor Instrumentalis fuit Moyses, & hunc secuti sunt Prophetae in Antiquo, Apostoli verò & Evangelistæ in Novo Testamento.
3. Sciendum 2. Evidens & per se notum non esse, dari aliquos libros inspirante DEO exaratos, seu S. Scripturam; id enim non solum negatum semper fuit à Gentilibus, sed etiam aliquando à quibusdam, qui se Christianos vocabant. Imò etiam Adversarij fatentur, veram Ecclesiam ab Adamo usque ad Moysen per bis mille circiter annos existisse sine ulla Scriptura S. Proinde existentiam illius probari oportet, & aliunde infallibiliter innoscere.
4. Dico. Lutherani, Calvinistæ, Zwingliani, & cæteri Apostatae omnes non possunt in suis principijs sufficienter probare existentiam Scripturæ S. seu quòd detur aliqua Scriptura divinitus dictata. Demonstratur: Motivum vel medium, ex quo probant, vel est ipsa Scriptura, vel certa critica seu indicia

ex parte Scripturæ se tenentia, vel spiritus internus & sensus conscientia: sed nullam ex his est medium sufficiens ad *infallibiliter* probandam existentiam Scripturæ S. ergo. M. est ipsorum, quia communiter non admittunt Traditionem & Auctoritatem Ecclesiæ tanquam Verbum DEI non scriptum, ex quo solo infallibiliter doceri possent de hac re. m. P. Hoc medium non potest esse ipsa *Scriptura*, quia de hujus existentia lis est, & si ex Scriptura probaretur Scriptura, probaretur idem per idem, & supponeretur, quod est in questione.

Non *critiria*, nimirum antiquitas Bibliorum & mirabilis conservatio inter tot casus, miracula in confirmationem eorum facta, eventus rerum, quæ in Biblijs prædicebantur futura, sanctitas & majestas rerum, quæ in ijs continentur, energia Verborum ad permovendos animos, mira concordia rerum contentarum. Hæc, inquam, critica non sunt sufficiens medium ad *infallibiliter* probandam existentiam Bibliorum 1. quia omnia & singula possunt absolute reperiri in libro quodam præcisè humano vel unius vel plurium Auctorum; cur enim ejusmodi liber merè humanus non possit esse antiquissimus, à DEO mirabili providentia conservatus, res majestate & sanctitate plenas continere, & tantâ verborum

energiam proponere, ut permoveantur homines ad vitam meliorem, vel etiam ad sanguinem profundendum, cum etiam Plato Ethnicus suo libro de Immortalitate animae ita permovisse animos dicatur, ut quidam sibi necem consciscerent? Cur Deus ejusmodi librum, ab uno, vel pluribus viris probis mirabili consensu conscriptum, non possit tueri etiam miraculis propter utilitatem, quam affert Reipublicae materia contenta in tali libro, v. g. conscripto à Confutio Sinarum quondam sapientissimo Philosopho? Cur ejusmodi liber non possit etiam in se continere prophetias & vaticinia, cum libri Sybillarum gentilium, quos utique pro Scriptura S. non habent Adversarij, pleni fuerint praedictionibus rerum, quae postmodum evenerunt? 2. Quia de his ipsis criticis non constat Adversarijs evidenter & certo, sed praecise ex relatione humana, quam semper contendunt fallibilem esse; ipsi enim non praesentes spectarunt miracula; absque relatione humana ignorant, utrum ea, si tamen facta sint, eò spectarint, ut ostenderent, aliquos libros, praesertim hos, quos Adversarij habent pro Divinis, esse Divinos; nesciunt nisi ex fama, quod ea, quae praedicebantur futura, certo evenerint, vel si evenerint, an non primum postea in his codicibus scripta sint à nequam impostore, certis libris Divinam Auctoritatem conciliare per fraudem machinante. Adde, quod multi libri, & capita librorum, quos habent Adversarij pro Divinis, non contineant prophetias, vel res sublimes &c. Imò aliqua in Scripturis reperiuntur in speciem vilia,

falsa, aut contradictoria, & captu difficilia, ut adeò S. Augustino aliisque Expositoribus laborandum fuerit, ut Evangelia & alios libros Scripturae à contradictionibus vindicarent. 3. Quia si haec critica sufficienter probarent existentiam Scripturae S. etiam sufficienter probarent veritatem Religionis Romano-Catholicae, ut adeò Adversarij non minus hanc pro vera Christi Ecclesia agnoscere deberent, quam existentiam Scripturae; siquidem Romana Ecclesia est antiquissima, mirabiliter inter gravissimas persecuciones Judaeorum, Gentilium, & Haereticorum semper conservata, non sine plurimis miraculis, quae in contestationem ipsius dogmatis facta sunt à viris sanctitate prodigiosa conspicuis, & dono prophetiae claris, qui etiam vitam & sanguinem promptissime maximo numero pro ea obtulerunt &c.

Nec denique sufficiens medium est Spiritus internus, aut (ut Calvinista vocant) propriae conscientiae sensus, quem falsò dicunt esse testimonium Spiritus S. internum; nam iste *Spiritus privatus* 1. est prorsus incertus & dubius, utrum sit à DEO nec ne, nec certo probari ab Adversarijs potest, eum esse à DEO potius quam ab erronea & fallaci persuasione propria; si enim probari certo posset, deberet probari ex Scriptura; & sic evidenter fieret circulus vitiosus, dum Scriptura probaretur ex Spiritu interno, & Spiritus internus ex Scriptura; item ignotum probaretur per aequè vel magis ignotum. 2. Est in diversis hominibus diversus, & contradictoria docens, consequenter non

non est testimonium Spiritus S. qui interius docere contradictoria utique non potest, cum testari falsum nequeat: quod autem diversa & contradictoria dicitur diversis, patet inde, quod Adversarij dicitur, libros Novi & Antiqui Testamenti esse Scripturam Divinam, Ethnicis autem, Paganis, & Turcis dicitur, non esse Scripturam Divinam, Judæis verò, libros Novi Testamenti non esse Divinos. 3. Est ineptus ad terminandas lites; quamvis enim Deus absolute possit hominem docere infallibiliter per internam illustrationem, uti docuit Prophetas; ordinariè tamen non solet, quia ejus Providentiæ requirit, ut per testimonium publicum & ab omnibus cognoscibile erudiat homines, dari e.g. aliquam Scripturam Divinam, & quidem hanc &c. ita enim exigit præsentis vitæ ratio & status, ut utraque Pars litigans percipere possit hoc testimonium, ne utraque illud pro se pari jure allegare possit, uti fieri potest, si testimonium sit merè internum, uti est Spiritus iste privatus, & conscientia sensus.

5. Confirmatur. Quidquid est infallibiliter certum, debet esse certum vel certitudine evidentia, vel certitudine fidei: sed nec certitudine evidentia certum est Adversarij, dari aliquam Scripturam S. cum Ecclesia vera existere possit sine ulla Scriptura, uti fuit ante Moysis tempora, & Deus absolute non adstringatur ad nos docendos per litteras & verbum scriptum: nec certitudine fidei; nam nihil est certum certitudine fidei, nisi adsint motiva tanta credibilitatis, id à DEO revelatum esse,

ut nulla ratione prudenter negari possit: atqui in principijs Adversariorum non adsunt motiva tanta credibilitatis; quænam enim sunt illa? an critica, an spiritus internus? quæ jam rejecta sunt ut futilia & insufficientia: aliud autem motivum rejectis Traditionibus & Auctoritate Ecclesiæ assignari nequit: ergo. Videamus nunc, quid ex Adversarij aliqui (nam multi hanc quæstionem de existentia Scripturæ dextrè & studiosè dissimulant, videntes labyrinthum, ex quo exitum non inveniunt) pro sua causa opponant.

6. Objiciunt 1. Quod existat aliqua Scriptura S. est principium, etiam à Catholicis, adeoque ab utraque Parte litigante concessum: ergo non debet trahi in dubium, aut exigi ab adversa Parte, ut prober ejus existentiam. R. 1. N. C. quia principium, quod non est evidens, probari debet; ab Adversarij autem istud principium probari nequit. R. 2. D. A. Est principium ab utraque Parte concessum, sed non ex eodem motivo & fundamento. N. A. & C. Si Adversarij ex eodem motivo concederent & possiderent Scripturas, scilicet ex Traditione & Auctoritate Ecclesiæ, facile & statim pax foret nos inter & ipsos; si enim hanc audirent in admittendis Scripturis quoad existentiam, admittere deberent consequenter etiam in intelligendis Scripturis quoad sensum, & sic in omnibus Articulis nos inter & ipsos controversis.

Replicant: hæc quæstio, an detur Scriptura Divina, est curiosa; Christiano

stiano indigna, quia totam Christianitatem reddit dubiam. Imò inepta, quia prima fidei principia non probantur, sed supponi debent: ergo. R. N. Ant. quoad omnia membra. Utique enim *curiosum* non est inquirere, an primum fidei fundamentum sit satis solidum; neque DEUS, quamvis velit captivari intellectum nostrum in obsequium fidei revelando res obscuras, tamen eas à nobis temerè & sine motivo prudenter innegabili firmissimè credi vult, nec velle potest. Quis *Christiano indignum* existimet, si fundamenta fidei Christianæ, quæ utiq; infirma esse nequeunt, inquirere, tentare, & declarare laboret, quod sit per examen hujus questionis? Et quis *ineptum* pronuntiet indagare principium, quod per se notum non est? Quamdiu igitur Adversarij non possunt infallibiliter probare existentiam Scripturæ S. (quod nunquam poterunt, nisi iterum amplectantur Verbum DEI non Scriptum, & Ecclesiæ vocem audiant) tamdiu malè admittunt Scripturam & imprudenter, nec eâ uti possunt ad reliquos articulos probandos; licet nos Catholici eam bene admittamus, & adhibere possimus ad aliquid probandum tanquam regulam certissimam credendorum.

7. Ob. 2. Scriptura se ipsam sua luce satis prodit; si enim attentè ac devotè legatur, tam convincentes in ea reperiuntur causæ, quod sit Verbum DEI, ut testimonium Ecclesiæ vel omnino non requiratur, vel saltem non nisi ultimum jure obtineat locum. Ferè testimonium Ecclesiæ de Scriptura se ha-

bet, sicut se habet Tabellarius, qui affert litteras Regis; qui quidem initio nobis tradit has litteras, sed postquam eas reclusas legimus, & sigillum videmus, non amplius credimus propterea, quia Tabellarius dicit, has esse litteras Regis, sed propter Manum, Sigillum, Negotium Principis in litteris descriptum. Sic Scriptura habet in se talia critica seu indicia sibi intrinseca, qualia sunt *sublimitas* rerum, quæ in Scripturis tractantur, *instructio* talis ad vitam rectè instituendam, qualis non reperitur in ullo alio libro, *efficacia* tanta ad permovendos animos, quanta in nullo alio libro deprehenditur, & *impletio* prædictionum, quæ in Scripturis continentur &c. ut dubitari non amplius possit, quin hæc Scriptura sit Divina: ergo. R. si tanta est lux in Scriptura, qua se ipsam prodit, quare eam non omnes vident? cur hanc lucem potius in suo Alcorano vident Turcæ, quam in nostra Scriptura, etiam attentè & devotè lecta? cum tabellario & litteris Regis non est paritas, quia Character, Sigillum, & alia hujusmodi indicia clarè & longè certius dignosci possunt, & oculis evidenter cerni, suntque ex se longè aptiora ad probandum, litteras esse à Rege missas, quam Nuntij, sæpe mendaces: e contra in Scripturis nihil Divinum clarè & evidenter apparet, & e contra testimonium Ecclesiæ, quæ aliunde probatur esse infallibilis, clarè & sensibilibiter nobis constat: ac proinde hoc testimonium rectè dicitur esse primum, ultimum, efficacissimum, & ex omnibus unice convincens & infallibiliter

docens, dari Scripturam S. Adde, quod etiam litteræ regæ non semper certè ac *infallibiliter* dignoscantur ex indicijs, etiam si attentè & circumspèctè legantur: de litteris autem Divinis debet haberi infallibilis certitudo etiam quoad nos, quam certitudinem certè non pariunt illa critèria Scripturæ intrinseca; cur enim ab aliquo sancto & sapienti viro, qualis v. g. fuit S. Augustinus, Thomas Kempensis, S. Franciscus Xaverius &c. non possit scribi liber, in quo res æquè sublimes, tam copiosa instructio, tam efficax energia verborum, imò & quædam vaticinia de rebus futuris, quæ postmodum impleantur, ac mediâ ad salutem contenta sint, quin tamen talis liber esset *Canonicus*? Quid si aliquis diceret, Evangelia S. Bartholomæi, Thomæ, Nicodemi, quæ nec ab Adversarijs agnoscuntur pro Canonicis, esse tales libros, memoratis saltem plerisque dotibus instructos? Accedit, quod in Scripturis, quas Adversarij agnoscunt pro Divinis, reperiantur plurima capita, & sententiæ, in quibus nulla apparet vel sublimitas, vel informatio morum, vel

energia verborum, vel prædictio: quare ergo habent pro Divinis?

Ob. 3. *Spiritus est, qui testificatur.* 1. Jo. 5. v. 6. hoc est, Spiritus S. testimonium est quasi viva sensatio apud eos, qui Scripturam piè legunt, ut eam agnoscant: *ipse enim Spiritus reddidit testimonium Spiritui nostro.* Rom. 8. v. 16. *Et Spiritus docebit vos omnia, & suggeret vobis omnia.* Jo. 14. Ergo ex Spiritu interno potest satis cognosci etiam existentia Scripturæ. R. hoc argumentum, quod apud multos ex Adversarijs est potissimum, planè ineptissimum esse, tum quia adducit textus Scripturæ ad probandam existentiam Scripturæ, & sic supponit id, de quo queritur, tum quia ex his textibus non probatur, quod ille spiritus & dictamen internum, quo judicant dari Scripturam, sit Spiritus S. illustratio, & non potiùs fallax persuasio & erroneum proprij intellectus judicium, tum quia Turcæ vel alij Scripturam negantes eodem jure possunt dicere, se negare ex interno Spiritus S. testimonio, *Spiritum esse, qui sibi testificetur, Spiritum reddere Testimonium spiritui suo &c.*

§. II.

Idem non possunt sufficienter probare Canonem S. Scripturæ.

9. Sciendum 1. vocem *Canon* esse Græcam, & Latine significare idem ac vocem *Regula*, item *Catalogus*. Quæ utraque significatio huc quadrat; cum

R. P. Pichler Theol. Polemica,

enim S. Scriptura sit *Regula* seu norma nostræ fidei & morum, rectè appellatur *Canon*, & totus *Catalogus*, in quem recepti sunt libri S. Scripturæ, itidem

h

itidem

itidem rectè vocatur *Canon*; sic dicimus, hunc vel illum librum esse in *Canone*, hoc est, in Catalogo Librorum Sacrorum, & libros sacros vocamus *Canonicos*. Porro possunt aliqui libri fieri esse Canonici *secundum se*, quin tamen sint Canonici *quoad nos*, live *Canonizati*, seu relati inter Divinos; sicut aliud est esse *Sanctum*, & aliud esse *Canonizatum*. Quòd aliquis liber sit Canonicus *secundum se*, habetur à solo DEO illum dictante vel inspirante; quòd autem sit Canonicus *quoad nos*, hoc est, nobis sufficienter cognitus, habetur per revelationem Divinam nobis satis propositam.

xo. Sciendum 2. per libros Canonicos ordinariè & communiter intelligi illos, qui sunt Canonizati, seu legitima auctoritate in numerum librorum Sacrorum relati. Canonicis opponuntur

Apoeryphi, qui nempe, licet à quibusdam aliquando Patribus habiti sint pro Divinis, legitima tamen auctoritate (publicò nempe Ecclesiæ judicìo) nunquam pro talibus declarati & acceptati sunt: tales hodieum sunt Oratio Regis Manassæ, Psalmus 151. Appendix libri Job, liber Hermetis (qui inscribitur Pastor) liber III. & IV. Esdræ, liber III. & IV. Machabæorum; qui, etiamsi in Codice Bibliothecæ Græco vel Latino contineantur, tamen inter Canonicos recepti non sunt, & ideo infallibilem (saltem *quoad nos*) auctoritatem non habent. In alio sensu etiam illi libri vocantur *Apoeryphi*, qui errores continent admixtos.

Sciendum 3. In Canone Catholico libros Canonicos contineri 72. nimirum Veteris Testamenti 45. Novi autem 27. Suntque sequentes.

Veteris Testamenti.

Genesis.
Exodus.
Leviticus.
Numeri.
Deuteronomium.
Josue.
Judices.
Ruth.
4. Libri Regum.
2. Libri Paralipomenon.
2. Libri Esdræ.
Tobias.

Judith.
Esther.
Job.
Psalteriũ.
Proverbia.
Ecclesiastes.
Cantica.
Sapientia.
Ecclesiasticus.
4. Prophetæ Majores,
cum Baruch.
12. Prophetæ Minores.
2. Libri Machabæorum.

Quatuor *Majores Prophetae* sunt I-
saías, Jeremias, Ezechiel, Daniel.
Duodecim *Minores* Oseas, Joel, Amos,
Abdias, Jonas, Micheas, Nahum,
bacuc, Sophonias, Aggeus, Zacharias,
Malachias.

Novi Testamenti.

1. Evangelia.
- Actus Apostolorum.
14. Epistolæ S. Pauli.
3. Epistolæ S. Joannis.

2. Epistolæ S. Petri.
- Epistola S. Jacobi.
- Epistola S. Judæ.
- Apocalypsis.

Auctores Evangeliorum sunt *Matthæus*,
Marcus, *Lucas*, *Joannes*. Actuum S.
Lucas. Apocalypseos S. *Joannes*. Epi-
stolæ quatuordecim S. *Pauli* sunt scriptæ
ad sequentes: una ad Romanos, duæ
ad Corinthios, una ad Galatas, una
ad Ephesios, una ad Philippenfes, una
ad Colossenses, duæ ad Thessalonicen-
ses, duæ ad Timotheum, una ad Ti-
tum, una ad Philemonem, una ad
Hebræos.

Habetur iste Catalogus Librorum
Canonicorum ex Concil. Tridentin.
Sess. 4. Patres verò Tridentini hunc
eundem Canonem acceperunt à Con-
cil. Florentino, Florentinum à Roma-
no sub Gelasio, Gelasius ab Augusti-
no, Augustinus à Concil. Carthag. III.
(quod alij appellant V. alij VI.) ap-
probato à Synodo Generali VI. Patres
hujus Concilij Carthag. ab Innocentio
I. Papa in ep. ad Exuperium, qui Inno-
centius vixit sub annum 402. & hunc
Canonem, quem à temporibus Apo-
stolorum per continuam Traditionem
accepit, clarè & explicitè declaravit,
eò quòd Traditio Apostolica ob ingen-
tes persecutiones Ecclesia non in omni-
R. P. Pichler Theol. Polemica.

bus locis sat cognita fuisset; quod in-
dè etiam colligitur, quòd de quibus-
dam ex recitatis libris aliqui Patrum
dubitaverint, donec notitia declaratio-
nis ab Innocentio factæ ad ipsos perve-
nerit.

Sciendum 4. Lutherum & Calvinum
ex recitato Canone per summam & in-
auditam temeritatem expunxisse inte-
gros libros Veteris Testamenti, nimi-
rum libros *Tobia*, *Judith*, *Sapientia*,
Ecclesiastici, *Machabæorum*,
Baruch, & *addidamenta ad Esther* &
Danielem. Imò Lutherus adhuc in-
solentior Bibliomastix etiam Novo Te-
stamento sacrilegas manus iniecit ex-
pungendo *Epistolam B. Pauli ad Heb-
ræos*, *Epistolam S. Jacobi*, *Epistolam*
S. Jude, & *Apocalypsin S. Joannis*.
Jure igitur hi Novatores in jus vocan-
tur, & postulatur ab ipsis, qua aucto-
ritate rem tantam aggressi sint contra
Universalis Ecclesiæ Traditionem anti-
quissimam? unde infallibiliter doceant,
ac sufficienter probent, eos libros,
quos ipsi expunxerunt, non esse Di-
vinos? siquidem plurimum interest id
certò nôsse; cum aliis certi non sint,

an non habeant Scripturam mancā, truncatā, & quod consequitur, mancā & truncatā fidem, non totam DEI voluntatem ipsis proponentem. Item unde infallibiliter certi sint, eos libros, capita, & sententias omnes, quas ipsi recipiunt pro Verbo DEI, esse Verbum DEI? Verbo, unde infallibiliter certi sint de suo Canone, seu hos, & non alios libros, esse Canonicos?

Dico. Lutherani, Calvinistæ, Zvingliani, & ceteri Apostata omnes, non possunt in suis principijs sufficienter probare suum Canonem Scripturæ, ut de eo sint infallibiliter certi. Demonstratur: non enim probare possunt 1. ex Scriptura (quæ sola juxta ipsos potest parere infallibilem certitudinem) partim quia in Scriptura nullibi profusè clarè, imò nec obscure dicitur, hos omnes libros, quos Adversarij agnoscunt pro Divinis, & non alios, quos ipsi recipiunt, esse verè Divinos, ut sit evidens lustranti totam Scripturam; partim quia, etiam si alicubi legeretur scriptum, hos & non alios libros, capita, & sententias esse verè Scripturam S. propterea tamen *infallibiliter* non essent certi, eò quòd certi non essent, utrum non aliquis impostor hæc verba nequiter addidisset. Certè si sufficeret, in titulo vel in alia parte alicujus libri scriptum esse, eum esse Divinum & DEI Verbum, Turcæ de suo Alcorano, & Judæi de suo Thalmud possent esse infallibiliter certi, quòd ipsi habeant veram Scripturam Divinam. Unde etiam si in quibusdam Scripturæ locis dicatur, *Dominus locutus est*, & alia similia inveniantur, tamen impri-

mis talia verba non reperiuntur in omnibus libris, capitibus, sententijs (& de his redit quæstio, unde infallibiliter cognoscantur esse Verbum DEI) deinde non infallibiliter scitur, an hæc verba vel ex malitia vel ex infirmitate humana non fuerint apposita. Adde, quòd de his ipsis libris, in quibus simile quid legeretur, sit quæstio, an sint Divini: ergo hi libri non possunt esse Judex infallibilis; aliàs supponeretur id, quod est in quæstione.

Neque probare possunt 2. ex criterijs & indicijs, quæ reperiuntur in his determinatis libris: vel enim ista criteria sunt clara & evidentiā? quòd evidenter falsum est, quia hæc lucem in his libris non tantum non vident Gentiles & Pagani, ac Judæi in libris Novi Testamenti, sed etiam viri doctissimi & sanctissimi ex Christianis non cernunt clarè hæc lucem, imò de quibusdam libris, quos Adversarij agnoscunt, uti est Epistola 2. Petri, Epistola 3. & 4. Joannis (ut fatentur ipsimet, & clarè testatur Eusebius l. 3. c. 25.) etiam Antiqui Patres dubitarunt. Vel sunt obscura & dubia? & sic non possunt parere *certitudinem infallibilem*, sed ad summum opinionem. Dein cur hæc lux & criteria non apparent Lutheranis in Epist. ad Hebræos, in Epist. S. Jacobi & S. Judæ, nec in Apocalypsi; apparet tamen Calvinistis, qui aliàs volunt esse fratres Lutheranorum, saltem aliqui?

Neque probare possunt 3. ex interno Spiritu & sensu propriæ conscientiæ, partim quia æquè vel magis incertum est, an iste Spiritus internus sit

fit illustratio Divina, quàm ipse Canon an sit Divinus; partim quia omnes alij eodem jure possunt dicere, se per internum Spiritum & conscientie sensum cognoscere oppositum: sic Turca dicit, sibi internum Spiritum dicere, non Biblia Christianorum, sed Alcoranum, Judæi, suum Thalmudum esse Scripturam à DEO inspiratam: sic Catholici possunt dicere, se ab interno spiritu discere, etiam libros Judith, Tobie, Sapientie, Ecclesiastici, Machabæorum esse Canonicos, Calvinista contra Lutheranos, etiam epistolas ad Hebræos, Iacobi, & Judæ esse Canonicas. Queso quomodo isti impugnari à vobis poterunt? Quid diceris pro vestro spiritu interno, quod alij non pari jure dicent pro suo? obsecro si quis in Canonem reciperet epistolam aliquam S. Pauli ad Laodicenses, Evangelium S. Bartholomæi, S. Barnabæ, S. Nicodemi &c. (hæc enim aliquando à quibusdam habebantur pro libris Canonicis) præsertim cum ipse Paulus ad Coloss. 4. mentionem faciat alicuius suæ epistolæ ad Laodicenses datæ; nunquid posset asserere pro suo asserto ipsam Scripturam, nempe Epistolam ad Coloss. æqualia criteria Scripturæ intrinseca, & insuper Spiritus interni testimonium? Quare ergo hanc epistolam, hæc Evangelia in Canonem non recipitis? Vid. de Spiritu hoc interno pag. 86.

16. Obijciunt. Nullus liber Antiqui Testamenti habendus est pro Canonico, qui 1. non est scriptus à Propheta, vel tempore Prophetarum. 2. Qui non est scriptus tali idiomate, quo tunc utebatur Ecclesia Judaica. 3. Qui non

citatur à Christo vel Apostolis, & insuper de Messia futuro nullam facit mentionem: sed libri Tobie, Judith, Sapientie, Ecclesiastici, Baruch, primus & secundus Machabæorum, non habent ista requisita: ergo non sunt Canonici. R. 1. & quarto, unde Adversarij certò constet, illos libros, qui has conditiones habent, esse Canonicos, & qui non habent, non esse Canonicos? R. 2. Et retorq. argum. in capitibus & sententijs singulorum librorum, quos ipsemet habent pro Divinis; non enim in omnibus capitibus & sententijs fit mentio de Messia de Christo, nec singula capita citantur à Christo vel Apostolis, multò minùs singule sententiæ, & tamen habentur pro Divinis. R. 3. N. M. N. m. N. C. Ratio negandi M. est, quia Adversarij prorsus gratis & sine ratione sufficienti has conditiones requirunt ad librum Canonicum Veteris Testamenti, ubi enim id scriptum est? Imò si primum membrum M. esset verum, neque liber Judicum & Ruth esset Canonicus; quis enim Prophetarum hos libros scripsit, vel eo tempore vixit? Dein si ad essentiam libri Canonici requiritur, ut tali idiomate scribatur, quod intelligat vulgus, ferè nullus erit liber Canonicus novi Testamenti, quia plerique scripti sunt idiomate Græco, quod vulgus Ecclesie Christianæ non intelligebat. Rursus si liber Canonicus veteris Testamenti debet facere mentionem Messie futuri, & citari à Christo vel Apostolis, neque Canonici erunt Ecclesiastes, Cantica, liber I. Regum, Ruth &c. Ipse Christus indicat, quod solum aliqui libri veteris Testamen-

menti de futuro Messia mentionem faciant, nimirum libri Moysis, Prophetarum, & Psalmorum, dum Luc. 24. ait: *Quoniam necesse est impleri omnia, quae scripta sunt in Lege Moysi, & Prophetis, & Psalmis de me.* Ratio negandi n. est 1. quia liber Baruch scriptus est lingua Hebraica, vel Chaldaica, item Tobia & Judith; imò & Ecclesiasticus & primus Machabæorum, licet postmodum in Græcam translati sint. Vid. P. Ott in suo libello Germ. de his libris contra Heideggerum Tigurinum.

2. Quia Baruch c. 3. v. ult. de DEO sic vaticinatur: *posthac in terris visus est*: ergo de Messia futuro mentionem facit. Eandem facit liber Sapientiae c. 2. v. 12. Alia igitur causa fuerit Sectarij expungendi memoratos 7. libros, scilicet *Tobia*, quia valde commendat efficaciam & meritum bonorum operum, *Judith*, quia laudat castitatem, jejunia, castigationes voluntarias corporis & festa: *Machabæorum*, quia approbat orationes pro defunctis &c. Quæ nimis aperte repugnant doctrinæ Aversariorum.

17. Urgent. In præfatis 7. libris continentur falsa, errores, absurda, pugnantia. Sit Auctor libri Machabæorum expresse veniam precatur errorum: ergo non sunt Canonici. R. N. A. quamvis enim contineantur quedam captu difficilia, in speciem falsa, erronea, & inter se pugnantia, propterea tamen non debent rejici ex Canone; aliàs etiam 4. Evangelia rejicere oportebit, eò quod aliqua occurrant in speciem opposita, difficulter intelligibilia &c. ut expelluntur Interpretes, quorum non est

librum sacrum rejicere, si non statim allequantur omnia, sed majori industria laborare implorato diligenter lumine Divino, ut occurrentes nodos solvant, ut fecerunt SS. Patres, nominatim S. Augustinus, qui 4. egregios libros scripsit de *consensu Evangelistarum*, ostendens, nullam in ijs esse antilogiam, nisi apparenter fortè & apud imperitos. Sic pariter, quæ occurrunt difficilia vel circa sensum, vel circa chronologiam, vel tropologiam &c. in his libris, satis explanantur ab Interpretibus & Scripturarijs, ad quos hæc pertinent. Auctor libri Machabæorum non precatur veniam errorum contra veritatem, sed errorum circa stylum & orationem minus politam. Spiritus S. non alligatur ad elegantiam verborum & Styli, sed ipsa perinde est, sive Scriptor, quem dirigit, simplici sive sublimiori loquatur sermone, & cujusque indoli, capacitati naturali, & scribendi modo se accommodat. Ita tamen dirigit, ut Scriptor à vero deviare nequeat.

18. Replicant. Verus Ecclesia saltem dubitavit de his libris: ergo adhuc incertum est, an sint Canonici. A. P. Quia Patres Concilij Laodiceni, item S. Hieronymus, S. Melito, Athanasius, Origenes, & Eusebius eos excluderunt à Canone. R. 1. N. C. nam Ecclesia potest successu temporis magis edoceri à Spiritu S. sicut edoceta est v. g. de non rebaptizandis ijs, qui ab hæreticis baptizati sunt, de quo antea erat dubium. R. 2. N. Ant. Quamvis enim quidam ex Patribus dubitarent ante intimatam sibi definitionem Ec-

Ecclesie, non tamen dubitavit tota Ecclesia. Concilium Laodicenum fuit tantum Particulare, nec à Pontifice aut à Concilio Generali approbatur. S. Hieron. postquam intellexit, librum Judith in Concilio Generali Niceno fuisse declaratum pro Canonico, statim & ipse illum recepit, recepturus haud

dubiè & reliquos, si circa illos definitionem Ecclesie scivisset; dicit enim in pref. ad Judith: *quia hunc librum Synodus Nicena in numerum SS. Scripturarum legitur computasse, atque à vi postulationi vestra, imò exanti-*

§. III.

idem non possunt sufficienter probare versionem legitimam, nec puritatem S. Scripturae.

19. Sciendum 1. Biblia originaliter scripta & edita fuisse tribus linguis, Hebraicâ, Gracâ, & Latinâ, quæ etiam propterea vocantur lingue *Sacrae*. Hebraicâ primitus conscripti sunt plerique libri veteris Testamenti. Gracâ libri novi Testamenti, exceptò Evangelio S. Matthæi & epistolâ ad Hebræos, quæ probabiliter originaliter scripta sunt linguâ Syriacâ, seu illâ Hebraicâ, quæ tempore Christi & Apostolorum erat in usu, nec ampliùs erat purè Hebraica, sed vocibus Chaldaicis permixta: item exceptò Evangelio S. Marci, quod probabiliter Romæ fuit primitus editum linguâ Latinâ. Hæ *editiones primæ*, ab ipsis Sacris Scriptoris profectæ, seu Authographa non ampliùs habentur, sed tantum transumpta, & *versiones* in alias linguas. De his

20. Sciendum 2. Versiones Bibliorum fuisse, & etiamnum esse plurimas. Ex Gracis versionibus, per quas Antiquum Testamentum ex Hebraico in Græcum idioma translaturum est, celeb-

res sunt Origenis, S. Luciani M. Theodotionis, Aquilæ &c. celeberrima autem illa, quæ dicitur *septuaginta interpretum*, quæ non sine miraculo & speciali DEI assistentia annis circiter 280. ante Christum Natum perfecta est. Iste tamen versiones veteris Testamenti (etiam 70. interpretum, quæ olim erat Authentica) progressu temporis vel malitiâ Judæorum & Hæreticorum, vel infirmitate describentium (nam propter defectum typi, qui primum circa annum Christi 1440. inventus est in Europa à Germanis, omnia describi calamo debebant) ita corruptæ sunt, ut tutum non sit, Latina Biblia nunc ad Græcum textum emendare, ut docet Bellarm. & alij.

Sciendum 3. ex Versionibus Latinis 21. eminere præ omnibus illam, quæ communiter appellatur *Vulgata*, quam S. Augustinus *Italiam*, S. Gregorius *Veterem* dixit. Tribuitur hæc versio vel editio *Vulgata* S. Hieronymo; quod verum est quoad Vetus Testamentum

exceptis quibusdam libris, nimirum Sapientiae, Ecclesiastici, Baruch &c. item Psalmis: Novum verò Testamentum non est S. Hieronymi, sed ignoti cujusdam antiquioris Auctoris, emendatum tamen à D. Hieronymo. Alias versiones Latinas, à *Vulgata* in multis dissentientes, eudere aucti sunt recentiores Sectarij, infelicis Lutheri perniciofa genimina, quamvis suo etiam protoparenti rebellia, nimirum Münsterus, Oecolampadius, Beza, & alij: Leo Juda ex Judæo factus Zwinglianus inchoavit, & postea Bibliander adjuvantibus Pelicano & Cholino perfecit anno 1544. Biblia, quæ vocantur *Tigurina*, quia Tiguri edita.

22. Sciendum 4. alias Versiones vocari *Vulgares*, per quas nimirum Biblia versa sunt in aliquam Linguam Vulgarem: *Vulgares* autem Linguae censentur omnes (excepta Hebraica, Græca, & Latina) utpote Vulgo usitata, uti sunt Germanica, Gallica, Italica, Hispanica, Polonica &c. Et in has linguas vulgares seu vernaculas S. Scripturam varij traduxerunt Sectarij: sic Lutherus Biblia fecit Germanica, uti & Tigurini, Geneveses Gallica, Londinenses Anglica &c. sed sicut temerario ausu, ita infelici eventu; ipsimet enim mutuo suas carpunt versiones, & errorum insimulant: Lutheri versionem carpunt Tigurini, Münsterus, Bucerus, & Lutherus ipse; nam iste post 20. annos fassus est, se crebrius errasse, eò quòd Rabbiorum glossis nimium credidisset. Vid. Stoltzius in defens. Luth. & Lindanus in Dubitatio. E-contra Lutherus cum accepisset Biblia

Tigurinorum à Typographo, huic dixisse fertur: ne posthac mihi aliquid mittas, quod à Ministris Tigurinae Ecclesiae profectum sit: nullum enim eum eis posthac commercium habere, nec eorum libros recipere aut legere volo, quandoquidem ipsi jam damnati sunt, & alios quoque miseros homines secum ad inferos abducunt. Ex Hospiniano in historia Sacramentaria anno 1544. Becan. to. 4. Opusculorum Theol. titulo *Evangelici*.

Sciendum 5. demptà speciali Providentià Divinà facillimè, imò moraliter necessariò contingere, ut plurimi errores post magni temporis lapsum irrepant in Biblia, partim propter infirmitatem describentium, partim propter malitiam hominum, praesertim Rabbiorum & Hæreticorum, præcipuè Biblia in aliam Linguam transferentium; nam Judæi odio erga Christum, Hæretici odio erga Romanam Ecclesiam, à qua perduelles defecerunt & fulminati sunt, diversimode laborarunt corrumpere Biblia, illi quidem omitrendo vel vitiando ea, quæ de Christo gloriosa sunt in libris Veteris Testamenti prædicta; isti verò omitrendo vel vitiando illa, quibus nimis manifestè approbantur dogmata & præcepta Catholicorum, suis Sectis opposita. Jure igitur ab Adversarijs, qui nil nisi Scripturam S. identidem crepant & jaçant, postulatur, ut prius infallibili argumento doceant, se habere Biblia legitime versa, & ab omni errore pura.

Dico 1. Lutherani, Calvinista, Zwingliani, & ceteri Apostatae omnes non

non possunt in suis principijs sufficienter probare legitimam versionem Bibliorum, seu quòd habeant Biblia ritè & de puris fontibus in suas linguas traducta. Demonstratur 1. si possent probare sufficienter, nimirum medio infallibili, possent ex Scriptura (nam in ipsorum principijs nihil aliud valet ad infallibiliter aliquid probandum quam Scriptura) argui ex Scriptura probare evidenter non possunt, partim quia in Scriptura nullibi dicitur, totum hunc Canonem, à se admissum, esse legitime verum ex textu fundamentali Hebræo & Græco, partim quia etiam si in Scriptura hoc legèretur, de hac ipsa tamen assertionem rediret questio, an ea sit in textu fundamentali & fonte, an tantum allata à malevolo versore. Si recurrant ad Spiritum internum, infame illud omnium errorum Monopolium, videantur dicta p. 86. 93.

25. Demonstratur 2. positivè ostendendo, versionem, quam habent, jure esse suspectam. Cum primis ab auctoribus versionum, quas habent; isti enim 1. fuerunt homines privati, qui erroribus sunt obnoxij, ut ipsimet semper clamitant. 2. non satis periti linguarum Hebrææ & Græcæ; qui eam ex fundamento & perfectè ex una lingua in aliam transferre vult aliquem librum, utramque linguam perfectè intelligat necesse est, atque idiotissimos, axiomata, & proprios loquendi modos call eat; quod nemo facillè assequetur, nisi per multos annos exercitium sedulum cum peritis talium linguarum habuerit: atqui nullus ex istis modernis versoribus hujusmodi exercitium

R. P. Pichler Theol. Polemica,

habuit in lingua Hebræica & Græca &c. imò Lutherus de se falsus est, se has linguas non perfectè calluisse; & tamen ex ijs se suam versionem Germanicam fecisse gloriatur. 3. Fuerunt homines inconstantes, votifragi, Apostata, perfidi, odiò & invidia erga Romanum Pontificem inflammati, ut nihil dicam de alijs eorum vitijs superbia, luxuria &c. An in tam malevolis animas introijisse putas veram sapientiam, & Spiritus S. peculiarem illustrationem, quæ ad tam grande opus summopere necessaria est? Deinde quis credat, eas versiones, quæ repugnant versioni per mille & amplius annos ab Universali Ecclesia receptæ, usitata, & approbata, ab uno vel altero scdisfrago & rebelli Monacho vel Sacerdote factas, esse bonas, legitimas, authenticas? Atqui versiones omnes Lutheranorum, Calvinistarum &c. repugnant in multis Versioni *Vulgata*, quæ ab Universali Ecclesia, scilicet Romana, utpote cum qua omnes Ecclesie Christianæ particulares tanquam filie cum Matre communicabant, dum isti Novatores insurrexerunt, fuit recepta, usitata, & approbata: ergo.

Demonstratur 3. adducendo aliquos manifestos errores, quos continent Versiones Novatorum. Lutherus vertens illa verba Apostoli 1. Cor. 9. 5. *nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi*, adjecit de suo, *in uxorem*, vertens textum S. Pauli ad Rom. 3. *arbitramur enim justificari hominem per fidem*, apposuit de suo *solam*. Vertens verba *agite poenitentiam* in Germanico sic exprimit:

N

mit?

mit: *Bessert euch.* Vertens c. 1. ep. 2. Petri in v. 10. hæc verba, *magis satagite, ut certam vestram vocationem & electionem faciatis*, omittit *per bona opera*. Vertens verbum *tollit peccata* Jo. 1. reddit Germanicè *trägt*. Vertens verba Pl. 132. *adorabimus scabellum pedum ejus*, alluit præpositionem *für coram* scabello, contra textum Hebraicum. Vertens verba Pauli Rom. 3. *per legem cognitio peccati* addit *nur tantum*, quasi Lex tantum serviret ad hoc, ut in ea tanquam in speculo cognoscamus peccatum, non verò servanda sit. Vertens verba, *esto perfectus*. Gen. 17. in Germanico sic ponit: *sey fromb.* Beza & alij omittunt illum totum versiculum Act. 15. v. 41. *præcipiens custodire præcepta Apostolorum & Seniorum.* Kekermannus, quamvis & ipse Sectarius l. 1. Syst. Theol. Versionem Tremelli longè præfert versioni Lutheri, licet in singulis ferè versiculis dissentiat à versione Lutheri Veteris Testamenti. In versione autem Novi Testamenti ab eodem Luthero facta ferè mille errores notantur, ut habet Bellarm. l. 2. de Verbo DEI c. 11. Et M. Lomer Præco Augustanus tribus abhinc annis publicò typò factus est, quòd Lutherus initio sua Biblia fecerit Germanica juxta Exemplar Hebraicum corruptum. At dices, nec ipsi Lutherani versionem Lutheri esse *authenticam*, sed ad fontes Hebraicos & Græcos esse examinandam, ut expressè docet Gerardus in Locis Theol. l. 1. n. 524. Vah miserum effugium! Versio Lutheri non est authentica, adeoque non infallibilis: Lutherani ferè nulli

callent perfectè Hebraicam & Græcam linguam, ut corrigere possint versionem Lutheri, & etiam si scirent perfectè has linguas, tamen singuli deberent esse judices in textibus Scripturæ legitimè vertendis, homines fallibiles, mendaces, & suum Spiritum privatum sequentes! Quid quod ipse fontes Hebraici & Græci non sint puri, cum Autographa non existant? Quid facient miseri? ubi purum DEI Verbum scriptum infallibiliter invenient, cui unice inniti volunt, & in suis principijs debent? Unde ulterius

Dico 2. Neque sufficienter probare possunt puritatem Scripturæ, etiam in lingua Hebraica, Græca (ex quibus se fecisse ajunt versiones in linguas vulgares) & Latina editæ. Demonstratur ferè eodem modo, quo priorem assertionem probavimus. 1. quia deberent id probare ex Scriptura, & quidem certò incorrupta: atqui hoc evidenter non possunt, partim quia Hebraica, Græca, & Latina Scriptura nullibi dicit, se esse incorruptam quoad omnes libros, capita, & sententias, partim quia etiam si id diceret, infallibiliter tamen certi propterea non essent, an hoc ipsum assertum non esset per fraudem adjectum, & sic esset maxima corruptio Scripturæ. Si confugiant iterum ad ineptum Spiritum internum, videantur rursus disputata p. 86. & 93. superius. Demonstratur 2. Ipsa Autographa, seu exemplaria à Moyse, Prophetis, Apostolis, & Evangelistis manu propria exarata non habent Adversarij: ergo tantum transumpta, & hæc varè versa, item vel à Judæis, vel Hæreticis, vel certè Catho-
licis

licis (ab his enim immediatè habent suam Scripturam, quam postea truncarunt, mutilarunt, veterunt, tractarunt, & vitiarunt pro libitu) descripta, & edita. Unde sciunt infallibiliter, istos tanto tempore, quo habuerunt & tractarunt Scripturam, eam non corrupisse vel ex malitia vel ex infirmitate? praesertim cum in alijs rebus fidei non tantum Judaeos & Haereticos, sed etiam Romano-Catholicos gravissimorum errorum reos agant.

Si dicant, ad DEI Providentiam spectasse, ut Biblia conservet incorrupta tanquam fundamentum Fidei Christianae, & ne omnino tollatur è Mundo omnis fides Divina; tunc deserunt sua principia, quia argumentum hoc non est ex Scriptura, & totam suam causam penitus jugulant. Si enim ad Providentiam DEI spectat, semper conservare Biblia incorrupta tunc Catholici, penes quos utique ipsis fatentibus aliquando fuerunt incorrupta Biblia, semper habuerunt incorrupta: ergo Adversariorum Biblia, ubi dissentiant à Catholicis Biblijs, sunt adulterata & corrupta. Item si Biblia debent conservari pura, ne tota Fides Divina pereat de Mundo, multò magis Ecclesia debet conservari pura & incorrupta; id enim si fieret, periret fides omnis Divina de Mundo: ergo Ecclesia illa, quae aliquando fuit vera, semper debet conservari vera & pura: atqui etiam juxta Adversarios Ecclesia Romano-Catholica aliquando saltem fuit vera & pura: ergo adhuc est.

28. Dico. 3. Editio *vulgata*, qua utuntur Catholici, est Authentica, hoc

R. P. Piehler Theol. Polensica.

est, nullum continet errorem contra fidem, bonos mores, & originales textus S. Scripturae. Probatum infallibiliter ex auctoritate verae Ecclesiae, quam DEUS necessarìo debet reddere infallibilem in declarandis fidei articulis, & vel maximè in proponenda Scriptura sacra, supposito, quòd velit in Mundo conservare fidem veram & Divinam; & quidem non tantum debet reddere infallibilem pro aliquo tantum tempore, sed pro omni; quamprimum enim vera Ecclesia incideret in errorem, mox desineret omnis Ecclesia Christi, & omnis fides Divina cessaret. Proinde sicut Ecclesia Romano-Catholica antiqua, definiens res fidei, fuit infallibilis, ita & moderna debet esse infallibilis; quia haec sola est vera Christi Ecclesia, ut ostenditur ex notis verae Ecclesiae proprijs in tractatu de Ecclesia. Id quod etiam Adversarijs innegabile est ex eo capite, quia Romano-Catholicam olim fuisse veram Christi Ecclesiam fatentur: veram autem Christi Ecclesiam nunquam posse errare clarum est, cum alias cessaret omnis vera & Divina fides, quòd DEUS permittere non potest: adeoque si aliquando fuit vera, adhuc est, semperque erit vera & infallibilis. Quòd autem Romano-Catholica Ecclesia definiat, Versionem *Vulgatam* esse authenticam, probatur clarè ex Concil. Trident. sess. 4. ubi sic habetur: *Sacrosancta Synodus statuit & declarat, ut haec ipsa vetus & vulgata editio, quae longo tot saeculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, praedicationibus, & expositionibus pro Authentica*

ca habeatur; & ut nemo illam rejicere quovis prætenu audeat, vel præsumat.

29. Opponitur 1. Editio Vulgata in multis locis dissentit ab Hebræo & Græco: ergo non est Authentica. Confirmatur: Clemens VIII. in multis locis correxit lectionem Vulgatæ à Sixto. V. editam. Imò nec hodie Vulgata, jussu Clementis correctæ, est purgatissima, ut fateatur ipsius Clementis præfatio Biblijs præfixa: ergo. R. D. A. dissentit ab Hebræo authentico & quoad sensum N. A. quoad litteras & characteres, & à non authentico. C. A. & N. C. S. Hieron. sæpe non respexit ad verba, sed ad sensum, ne translatio fieret torta nimis & obscura. Hebræa & Græca Biblia, quæ hodie extant, non sunt Autographa, sed transumpta, modo scribendi & diversis mendis variata, & vitiata, ut passim docent Auctores rerum istarum peritiores. Ad Confirmationem dico, Clementinam lectionem à Sixtina non differre formaliter & quoad sensum principaliter intentum à Spiritu S. sed solum materialiter & quoad verba quædam, & expressionem majorem quoad Græcos & Hebræicos fontes. Dein fatentur etiam Adversarij, in uno textu posse reperiri plures sensus, vel eundem textum in uno sensu propter suam fecunditatem posse habere plures accommodationes: si ita est, cur in varijs lectionibus non possit diversus sensus & accommodatio ejusdem cæteroquin sententiæ exprimi sine ullo præjudicio S. Scripturæ, cum Spiritus S. intenderit hos sensus in verborum

suorum fecunditate? Quod spectat ad præfationem Biblijs præfixam, cuius hæc sunt verba: *accipe Christiane lector veterem & vulgatam S. Scripturæ editionem, quantum fieri potuit diligentia castigatam, quam quidem fieri omnibus numeris absolutam pro humana imbecillitate affirmare difficile est, ita ceteris omnibus, quæ ad hunc usque diem prodierunt, emendatiorum puriorumque esse minime dubitandum, quæ satis indicant, ab Ecclesia non definiti, editionem vulgatam omnibus mendis, etiam accidentalibus, ita esse purgatam, ut emendari amplius nequeat; quod Ecclesiæ quoad puritatem doctrinæ non interest. Pariter neque Sixtus V. dixit, suam editionem esse puram ab omni errore accidentali, multò minus eam emendatissimam esse definivit, cum aliquoties repetat, editionem suam fuisse correctam, quoad fieri potuit: adeoque potuit adhuc emendatior proferri in lucem à Clemente. Adde, quod Sixtina editio nunquam fuerit plenè promulgata, ut ostendit Tannerus to. 4. D. 1. q. 4. dub. 6. ergo nondum locutus erat Sixtus ex Cathedra. Quia tamen Clemens eandem Vulgatam declarat esse authenticam, saltem definivit eam esse puram ab omni errore substantiali, nempe contra fidem, bonos mores, & originarios textus; quod requirit puritas Ecclesiæ. Ceterum Scriptura quatenus est in corde Ecclesiæ, nunquam indiget correctione, neque indigebit, cum Ecclesiæ circa Verbum DEI errare repugnet, licet quoad voces externas possit reperere error.*

30. Opponitur 2. Si vulgata, quæ hodie existit, authentica est declarata à Concilio Trid. tunc declaravit pro authentica editionem non existentem, quia tam Sixtina quam Clementina editio primum post Tridentinum facta est: at qui hoc est absurdum, & est baptizare infantem in utero matris: ergo. R. Concil. Trid. illam editionem declaravit esse authenticam, quæ jam olim *Verus & Vulgata* dicebatur, & longo sæculorum usu probata, adeoque juxta sensum Ecclesiæ mediante vivo fidei verbo per Traditiones Apostolicas jugiter propagato. Approbavit igitur editionem existentem, quæ à Sixto V. & Clemente VIII. de novo postmodum edita est, nihil in ea quoad substantiam mutantibus, sed errores accidentales, quos vel preli vel describentium vitio, vel alia infirmitate humana irrepsisse deprehenderunt, corrigentibus.

31. Quæres, an & quibus apud Catholicos prohibita sit lectio S. Scripturæ? R. 1. Lectio Bibliorum ab Hereticis editorum omnibus est prohibita tum propter periculum manifestum pervertionis, tum in detestationem Auctorum.

R. 2. Lectio Bibliorum Catholicorum in aliqua lingua Sacra, & non vulgari, editorum nemini est prohibita; quia qui callent has linguas, consentur habere tantam peritiam, ut ipsis lectio Scripturæ non sit noxia propter occurrentes in ea intelligenda difficultates. R. 3. Lectio Bibliorum Catholicorum in lingua vulgari aliquibus, non omnibus, est prohibita, ijs scilicet, qui plus damni quam utilitatis ex hac lectione capere possent ob imprudentiam vel temeritatem suam: an autem periculum sit, judicare penes Episcopum est. R. 4. Hodie in Germania & alijs regionibus Septentrionalibus permessa est omnibus, etiam laicis & illiteratis, lectio Bibliorum Catholicorum in lingua vulgari, quia vel index librorum prohibitorum, quoad lectionem Scripturæ in lingua vulgari, in Germania nunquam usu receptus est, vel quia Romanus Pontifex, sciens praxim & morem legendi Biblia vernacula in his terris, dissimulat & sic tacite consentit: quæ posterior ratio magis placet P. Adamo Burghaber Nobili Controversista.

S. IV.

lidem in suis principijs non possunt sufficienter probare genuinum sensum Scripturæ S.

32. Sciendum 1. nequaquam satis esse ad aliquid probandum ex Scriptura S. si infallibiliter coniter, an & quanam Scriptura sit sacra & incorrupta, sed vel maxime requiri, ut etiam infallibiliter

constet de genuino sensu & interpretatione legitima Scripturæ. *Non puremus*, ait S. Hieron. in c. 1. ep. Gal. *in verbis Scripturarum esse Evangelium, sed in sensu &c. interpretatione enim*

perversa de Evangelio Christi fit hominis Evangelium, aut, quod pejus est, diaboli. Si nimirum homo perverse interpretatur Scripturam, fit verbum hominis; si diabolus, fit verbum diaboli. Sic ista verba, *Pater major me est.* Jo. 14. prout intellecta ab Ario, sunt verba hominis hæretici, non DEI; & illa verba, *Angelis suis DEUS mandavit de te: & in manibus tollent te.* Pl. 70. in sensu, quem allegavit diabolus Mat. 4. volens, ut Christus se ageret præcipitem, fuerunt verba diaboli, non DEI. Unde si quis velit esse liberalis erga Sectarios, & gratis dare Existentiam, Canonem, Versionem legitimam, & Puritatem Scripturæ actextus illius, quem pro se adducunt, adeoque omnem ipsorum partum non statim præfocare in utero, uti posset; petat ab ipsis, unde infallibiliter certi sint, se ritè intelligere Scripturam, & sensum textus certo esse eundem, quem ipsi adstruunt? si enim hoc non possunt infallibiliter docere (ut in suis principijs in æternum nunquam poterunt) in casum laborant, frustra sunt, & nunquam elicere possunt actum fidei Divinæ, qui ex merito motivi infallibiliter cogniti debet esse certissimus ex prudenti imperio voluntatis, omnem formidinem de opposito voluntariam excludentis.

33. Sc. 2. Sensum Scripturæ alium dici Verum, Accommodatitium alterum: *Verus est, quem DEUS in Scripturis loquens intendit: Accommodatitius, quem homines præter DEI mentem ad res aliquo modo similes accommodant, v. g. quod Eccli. 44. v. 17. dici-*

tur de Noë, nimirum, inventus est justus, id Ecclesia in Breviario accommodat omnibus Sanctis Confessoribus. Dixi præter, non contra, DEI mentem; si enim esset contra mentem DEI, sensus omnino esset falsus & erroneus: si verò est præter tantum, sensus manet verus, licet non sit ille, quem Spiritus S. directè & primariò intendit: sic à Patribus, Concionatoribus, & Interpretibus plurima accipiuntur in sensu accommodatitio ad informandos mores, v. g. quæ dicuntur in Canticis, in libris Regum, in Evangelio &c. accommodant ad animam hominis vel sanctam, vel peccatricem, vel penitentem &c.

34. Sc. 3. Sensum verum Scripturæ dividi in Litteralem & Mysticum. *Litteralis, qui etiam Historicus dicitur, est, quem verba immediatè significant ex intentione Spiritus S. sive de in verba sunt propria sive metaphorica. Mysticus, qui etiam Spiritualis appellatur, est, qui aliò refertur quàm ad id, quod verba immediatè significant: sic, quæ ad litteram dicuntur de egressu Judæorum ex Ægypto, de transitu maris rubri, de Manna, de aqua, quæ fluxit ex petra &c. Mysticè seu Spiritualiter referuntur ad Christianos, ad bona, quæ reperiuntur in Ecclesia Christi &c. Utrumque sensum, Litteralem & Mysticum, clarè docuit S. Paulus, dum Gal. 4. dixit: *Abraham duos habuit filios, unum de ancilla, alterum de libera, in sensum Litteralem! postea pergit: quæ sunt per allegoriam dicta: hæc enim sunt duo Testamenta, Vetus & Novum; Servile & Liberum, en-**

sen-

sensum mysticum! Præter alia etiam hoc discrimen inter hos duos sensus reperitur, quod sensus Litteralis datur in omni prorsus sententia, quin subinde plures sensus Litterales in eadem sententia: sensus verò Mysticus non inveniatur in omni prorsus sententia; quem enim sensum præter Litteralem erues ex illo Decalogi præcepto: *Diliges Dominum Deum tuum?* Porro sensus Mysticus subdividitur in Allegoricum, Anagogicum, & Tropologicum, qui respondent tribus Virtutibus Theologicis, Fidei, Spei & Charitati; nam *Allegoricus* est, quando Verba Scripturæ mediante sensu Litterali referuntur ad res *cedendas*, seu dogmata fidei: *Anagogicus*, quando referuntur ad res *sperandas*, præcipuè Cælestem gloriam: *Tropologicus*, qui etiam *Moralis* appellatur, quando referuntur ad res *agendas*, seu mores ritè formandos, quod ad Charitatem spectat.

35. Sc. 4. Sensum Litteralem, præsertim quando inquiruntur dogmata fidei, præcipuè inquirendum & attendendum esse: quamquam subinde etiam sensum Mysticum indagare & attendere deceat, quin & oporteat, non tantum ad informandos mores, sed etiam ad stabilienda fidei dogmata, scilicet tunc, quando vel ex Scriptura ipsa, vel ex Patrum & Ecclesiæ testimonio constat, sensum talem mysticum circa aliquod mysterium esse à Spiritu S. intentum. Imò ipsi Sectarij, licet alias semper clamitent, allegorias non parere firmas probationes, & Theologiam mysticam non esse argumentativam, sui immemores perpetuis ac ineptissime ad-

ductis allegorijs, ex Daniele & Apocalypsi petitis, probare nituntur, Romanum Pontificem esse Antichristum.

36. Sc. 5. Scripturam non solum propter fecunditatem suam pati varios sensus in plerisque textibus, sed etiam in *oppositos* sensus trahi solere, prout affectus vel Sectæ alicujus studium voluntatem inclinaverit, etiam circa primaria fidei Christianæ dogmata, ad salutem valde necessaria. Pro exemplo sint illa verba Mat. 26. quibus conficitur Sacramentum Evcharistiæ: *hoc est Corpus meum*, quæ licet in speciem sint admodum clara, & clariora, quam plerique alij textus Scripturæ; nihilominus illa alio modo accipiunt Lutherani, alio Calvinistæ cum Zwingliani; his enim ista verba ita significant: *hic panis significat corpus meum*: Illis verò: *in & cum hoc pane erit corpus meum*, scilicet in sumptione actuali. Quamquam Lutherani inter se non conveniant, sed jam pridem aliqui ultra ducentas dictorum verborum varias interpretationes excogitarint ad evitandam Transsubstantiationem. Catholici econtra accipiunt verba, prout jacent, in sensu proprio, & docent, Corpus Christi verè & realiter esse præsens sub speciebus panis, quamprimum hæc verba à Sacerdote legitime pronuntiantur. Tres istæ interpretationes adeò inter se pugnant, ut omnes à Spiritu S. esse manifestè repugnet. Quæstio igitur est, quinam habeant genuinum sensum horum verborum! item unde infallibiliter probare possint, se potius, quam alios, accipere hæc verba juxta mentem Christi?

sti? nisi enim *infallibiliter* constet de genuino sensu, nulla fides Divina, & ex motivo suo certissima ac firmissima, circa Mysterium Eucharistiæ elici potest, cuius tamen fides iuxta Adversarios etiam vel maximè necessaria est ad salutem.

37. Sc. 6. Lutheranos, Calvinistas &c. ne debeant agnoscere Romanum Pontificem & Ecclesiæ interpretationem, cuius jugum rebelli spiritui excusserunt, duo manifesta absurda & falsa admittente. 1. Solam Scripturam esse adequatam normam omnium credendorum, atque iudicem omnium controversiarum fidei, etiam quando lis est de ipsius Scripturæ sensu. 2. Eam esse claram & perspicuam, saltem ijs, qui sunt pii & fideles, ac attentè, devotè, & sine pravis affectibus eam legunt, item in ijs saltem rebus, quæ sunt ad salutem necessaria creditu; si tamen circa hujusmodi etiam dogmata alicubi fortè obscura sit, alibi scie ipsam rursus clarissimè explicare. Ita Protoparentis sui Lutheri universale nimis pronuntiatum, asserentis, *nul- lam Scripturam partem volo obscuram dici*, limitant Brentius & Jo. Gerardus Lutherani, Molinæus & Amelinus Calvinista; clarè enim viderunt, in Scriptura plurimos occurrere textus obscuros, & intellectu difficiles, præsertim in Prophetis v. g. Ezech. de visione 4. animalium, Daniel. de 7. hebdomadibus, Isa. &c. Item in Psalmis, Apocalypsi, Epistolis S. Pauli &c. quis enim clarum & intellectu facilem dicat hunc textum S. Pauli 1. Cor. 15. v. 29. *quid faciunt, qui baptizantur pro mortuis, si mortui omnino non resur-*

gunt? ut quid baptizantur pro illis? An unus potest baptizari pro altero, & quidem pro mortuo? an baptismus aliquis est salutaris Defunctis? Nonne subinde textus ipsi videntur inter se pugnare, v. g. dum David Ps. 1. v. 5. dicit: *non resurgent impij in Judicio.* & Paulus loc. cit. v. 51. *omnes quidem resurgetur, sed non omnes immutabimur?* Nunquid ipsa Scriptura, nimirum Ep. 2. S. Petri c. ult. v. 16. apertè fatetur, aliquam Scripturæ partem esse intellectu difficilem, dum de Epistolis S. Pauli, quibus tamen plurimum tribuunt Adversarij, sic ait: *in quibus sunt quedam difficulta intellectu, quæ indolli & instabiles depravant, sicut & ceteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem?* Certum igitur & innegabile est, Scripturam in aliquibus saltem locis obscuram & intellectu difficilem esse. Jam contra limitationes Adversariorum

Dico 1. Scriptura neque pijs, fidelibus, prædestinatis, reverenter, attentè, & sine pravo affectu legentibus clara ubique & perspicua est. Prob. 1. S. David, Apostoli, SS. Patres, Hieron. August. &c. utique fuerunt homines pii, fideles, prædestinati, attentè, devotè, & sine pravo affectu Scripturam tractantes; atqui etiam isti experti sunt difficultatem in intelligendis Scripturis, consequenter ipsis non ubique Scriptura fuit clara & perspicua: ergo. m. P. David saepe petijt lumen à DEO, ut intelligeret Scripturas, dicens Psal. 118. *revela oculo meo, & considerabo mirabilia de Lege tua. Da mihi intellectum, ut discam mandata tua.*

INA. Apostolis teste D. Luca c. 24. v. 45. *Christus aperuit sensum: ut intelligerent Scripturas.* SS. Patres summo cum labore conati sunt assequi Scripturæ arcana, & in suis commentarijs populo explicare, atque S. Augustinus in super ep. 119. c. 21. falsus est, se in Scripturis longè plura nescire, quàm sciat. Et quæso, cur Sæctarij tot scripserunt commentarios in S. Scripturam, si hæc omnibus pijs, fidelibus, ritè legentibus &c. per se clara & perspicua sit? illi enim, qui tales non sunt, nunquam intelligent, nec ipsis proderit legere Scripturam; ad legendos autem commentarios, verba hominum, quis adstringet? multò magis in Adversariorum principijs quis obligabit ad credendum his interpretationibus? Prob. 2. Incertum est, quinam ex ijs, qui Scripturam legunt & diversimode interpretantur, sint veri fideles, prædestinati, quinam sint magis probi, docti, magis reverenter & attentè legentes &c. ergo etiam incertum est, quinam ritè intelligant: ergo cum plures dicunt, sibi Scripturam esse claram, v.g. Lutheram, & Calvinistæ; licet eam diversimode intelligant, imprimis saltem dicunt, quia Scriptura non potest clarè opposita docere, deinde singuli reliquos omnes sine sufficienti ratione damnant impietatis, imperitiæ, negligentia, infidelitatis, imò & (quod profertus stultum est, & temerarium) reprobationis, cum reprobatio penitus lateat.

59. Dico 2. Neque in ijs omnibus, quæ sunt necessaria ad salutem, clara est Scriptura pijs, & devotè &c. legentibus. Prob. 1. Profertus incertum, & in Scri-

R. P. Fichler Theol. Polemica.

ptura nullibi clarè expressum est, quinam determinatè scitu & factu necessaria sint ad salutem; assignent Adversarij ea, & locum Scripturæ, si sciatur ergo nec in rebus necessarijs ad salutem clara est, cum clarum non sit, quinam sint illæ res necessariae. Prob. 2. adducendo ex plurimis duo tantum exempla, unum ad fidem, alterum ad mores pertinens. Utrique tanquam articulum necessariò credendum consententur, Spiritum S. esse verum DEUM, tertiam in Trinitate Personam, à Patre Filioque procedentem; item parvulos rectè, utiliter, & (juxta multos) necessariò baptizari, quamvis Evcharistia non necessariò ipsis danda sit. Haud dubiè. Jam probent hæc ex claris Scripturæ verbis; ubi legunt, Spiritum S. esse verum DEUM, & Personam realiter distinctam à Patre & Filio, atque ab utroque procedere? Certè SS. Patres, qui utriusque fuerunt probi, & diligenter scrutati sunt Scripturas, ex his non potuerunt convincere erroris Macedonianos & Græcos, sed ex Verbo DEI non Scripto & auctoritate Ecclesiæ. Rursus probent contra Anabaptistas claro textu, parvulos esse baptizandos, non verò præbendam ipsis Evcharistiam, cum Scriptura eodem modo videatur loqui de Baptismo & Evcharistia, dicens: *nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. non potest introire in Regnum DEI.* Jo. 3. v. 5. Et: *nisi manducaveritis carnem filij hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Jo. 6. v. 54. Imò Scriptura insinuare videtur, parvulos non esse baptizandos, dum ante baptismum requirit fidem actualem,

cujus infantes non sunt capaces; dicit enim: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit*; infantes autem credere nequeunt.

40. Dico 3. Neque se ipsam clarè explicat alibi Scriptura, si alicubi loquitur obscurè circa res ad salutem necessarias. Prob. 1. In nullo loco clarè explicat, Spiritum S. esse Personam Divinam realiter à Patre & Filio distinctam, & ab utroque procedentem, parvulos bene utiliter & necessariò baptizari, & alia complura, quæ etiã juxta Adversarios sunt necessariò vel credenda vel facienda. Imò subinde textus aliquis, qui videtur esse satis clarus per se, accedente alio fit obscurior & difficilior: sic iste textus: *ego & Pater unum sumus*, multùm obscuratur per alium textum, quo idem Christus dicit: *Pater major me est*. Prob. 2. Ut unus textus explicetur per alterum, debet priùs constare certò clarè & infallibiliter, quisnam ex duobus sit clarior, & uter explicandus per alterum, an textus A. per textum B. vel vicissim textus B. per textum A. Sed de his ex Scriptura certò clarè & infallibiliter non constat, v. g. an iste textus, *Pater major me est*, explicandus sit per alterum, *ego & Pater unum sumus*. Item quisnam ex his duobus textibus: *arbitramur hominem justificari per fidem sine operibus*. Rom. 3. v. 28. Et: *Factores Legis justificabuntur*. Rom. 2. v. 13. explicandus est per alterum, vel potiùs ad alterum?
41. Dico 4. Lutherani, Calvinistæ, Zwingliani, & ceteri Apostatae omnes non possunt in suis principijs sufficien-

ter probare genuinum sensum Scripturæ S. seu quòd habeant verum sensum Scripturæ S. demonstratur 1. si possent, id possent vel ex Scriptura ipsa, vel ex Spiritù interno, & conscientia propria sensu ex neutro capite possunt: ergo. M. est Adversariorum, qui contendunt, vel solam Scripturam (seu DEUM præcisè in Scriptura loquentem) vel unà cum Spiritu interno, seu conscientia propria sensu, esse judicem controversiarum, unicam credendorum normam, & optimam interpretem sensus Scripturæ. m. quoad primum membrum probatur evidenter 1. Scriptura in multis locis, etiã circa res ad salutem necessarias, est obscura: ergo ex ipsa sola non potest sufficienter probari genuinus Scripturæ sensus. Etiam si centies interrogaveris Scripturam, semper eadem tibi verba obscura & ambigua interpretationis dabit, neque clarè suum tibi sensum aperiet, neque infallibiliter certum reddet. Dicite, quaeso, unde certi sitis, quòd hæc verba Christi, Evcharistiam instituentis, *accipite & comedite; bibite ex hoc omnes*. Mat. 26. contineant præceptum: nullum verò præceptum contineant ista Jo. 13. *Et vos debetis alter alterius lavare pedes?* cum tamen verbum *debetis* ex sua institutione longè expressiùs significet præceptum, quam verba *comedite, bibite*, quæ ex se abstrahunt, an sint invitantis, vel rogantis, vel suadentis, vel præcipientis. Ex Scriptura itaque sola non potest certò cognosci, an non necessarium sit lavare pedes antè Evcharistia sumptionem &c. Prob. 2. Ineptum & in nulla Republica usitatum est

Legum

Legum Codicem constituere Judicem, præsertim quando lis est de ipso Codice ritè intelligendo: sed in Republica Ecclesiastica Scriptura S. est legum Divinarum & fidei Dogmatum Codex: ergo non potest simul constitui Judex, præsertim quando lis est de ipso sensu Scripturæ, Legum, & Dogmatum Divinorum.

Alterum membrum, quod nempe nec Spiritus internus unà cum Scriptura sufficiens sit ad infallibiliter cognoscendum genuinum Scripturæ sensum, pariter probatur evidenter 1. Spiritus internus Adversariorum est spiritus privatus, seu privatorum hominum: atqui omnis spiritus privatus, seu privatum judicium, potest falli & fallere; præsertim cum ipsi dicant, etiam spiritum publicum seu judicium totius Ecclesiæ posse errare: ergo. 2. Spiritus internus privatorum hominum non est Divinus, cum id ex nullo capite infallibiliter probari possit, imò oppositum constet, quia diversis dicat diversa & contradictoria: ergo est humanus: atqui omnis spiritus humanus, sicut omnis homo, est mendax, fallibilis, & errori obnoxius, ut ipsi semper clamitant: ergo. 3. æquè incertum ac dubium est, an ille spiritus & testimonium internum sit à DEO interiùs docente, quàm incertum ac dubium est, an hic vel ille sit sensus Scripturæ à DEO intentus: ergo existo interno spiritu nihil certi potest innotescere. 4. Iste spiritus internus non est aptus ad componendam controversiam de sensu Scripturæ: ergo non potest esse legitimus judex. A. P. qui

R. P. Pichler Theol. Polemica.

libet ex Partibus litigantibus æquali jure dicere potest, se experiri in se testimonium Spiritus S. sicut v. g. Lutherani dicunt, Spiritum S. interiùs sibi dicere, quòd per verba ista, *hoc est Corpus meum*, significetur realis præsentia Corporis Christi unà cum pane in Eucharistia, ita Calvinistæ & Zwingliani possunt dicere, Spiritum S. interiùs sibi dicere, quòd non significetur realis præsentia, sed solum figurata, & in signo. Catholici verò possunt dicere eodem jure, Spiritum S. interiùs sibi dicere, quòd significetur realis præsentia sine panis substantia &c. Quomodo igitur Lutherani, vel Calvinistæ, convincant suos Adversarios aliter sentientes? Si dicant, se inde convincere, quia ipsi sunt verè fideles, quos Spiritus S. docet; cur idem non possunt dicere cæteri? deinde redit quæstio, unde probent, se esse verè fideles? quippe nemo verè fidelis est, nisi qui ritè intelligit Scripturam: de hoc autem est quæstio: ergo dicendo, se esse verè fideles, dant pro responsione, quod vel maximè est in quæstione. Si dicant, se inde convincere cæteros, quia ipsi sunt prædestinati, non autem cæteri, tunc asserunt aliquid pro argumento, quod in hac vita est proferri absconditum, & quod cæteri omnes æquali jure possunt dicere, asserendo, se interiùs experiri Spiritum S. sibi revelantem, quòd sint prædestinati. Si replicent, se diligenter priùs orasse DEUM, qui non est tam crudelis, ut neget *Spiritum bonum petentibus se*, item se attentè & nullò judicìo fascinatos &c. legisse Scripturam: sed quomodo probant hoc?

O 2

hoc? an non id ipsum possunt dicere omnes reliqui? Adde, quod spiritus internus non possit percipi ab utraque Parte litigante, sed tantum ab una, quæ illum experitur; & quod nulla prorsus polleat auctoritate in Partes litigantes, cum privatus in privatum non habeat potestatem: quomodo ergo poterit esse iudex legitimus de sensu Scripturæ? Prob. denique 5. In nulla Republica Civili ritè constituta unquam permittitur privatis hominibus interpretatio legum humanarum & compositio litium: ergo multò minus in Republica Ecclesiastica debet permitti iudicio privatorum hominum interpretatio legum Divinarum, & compositio controversiarum, quæ de ijs oriuntur. Quæso quid fieret, si furibus daretur potestas interpretandi leges Cæsareas? Certè simplex foret, qui non benigna interpretatione collum suum eximeret laqueo.

42. Demonstratur 2. à posteriori. Adversarij jam sæpius apertè errarunt in intelligendis Scripturis: ergo possunt adhuc errare: ergo nunquam sunt infallibiliter certi de genuino scripture sensu. A. P. ab inductione: Lutherus to. 2. Jen. f. 440. dicit, sensum horum verborum, *fac hoc, esse, crede hoc*, & to. 43. Witt. f. 143. in Pl. 5. hanc interpretandi regulam ponit: *ubi Scriptura mandat, ut fiant bona opera, sic intelligas, quæ prohibeat, ne facias opera bona, cum non sit in tua potestate opera bona facere.* Calvinus, uti & Adversarij passim, etiam ex Lutheranis, dicunt, illa verba Christi Mat. 19. v. 17. *Si vis ad vitam*

ingredi, serva mandata, non seriò, sed ironicè esse dicta, adeoque in opposito sensu intelligenda. Taceo alias manifestè ineptas & falsas interpretationes, cum ex his jam satis pateat, quòd meritò suspecte sint Novatorum glossæ, & nullatenus infallibilem certitudinem de genuino Scripturæ sensu pariunt, aut parere possunt.

Confirmatur. Notum ubique & certum est, quod Zwinglius, inter primos Lutheri Sectatores non ultimus, mox autem ex discipulo novus Magister, in multis Lutherò contrarius, de se ipso narrat in libello, quem inscripsit, *substitutum de Eucharistia*. Cum enim in sua opinione circa Eucharistiam ad Sacramentarios accederet, & à Scriba quodam Tigurensi adhuc Catholico multum & moleste impugnetur, dicit, sibi in somno visum esse monitorem, is tamen *ater fuerit, an albus* (verba ipsius sunt) se non meminisse. Zwingliani quidem absolūtè pronuntiant, hunc suggestorem fuisse album, seu bonum Angelum, alij tamen meliore jure contenti fuisse nigrum, seu malum dæmonem. Id evidens est ex relatione ipsius Zwinglij, quòd ipsèmet dubitaverit; consequenter hæret dubius, an sua doctrina de Eucharistia sibi à bono vel malo genio inspirata sit. Si Zwinglius dubitavit, à quo Spiritu doctrinam suam acceperit, etiam Zwinglianos, qui eam à Zwinglio hauserunt, dubitare necesse est, & consequenter an illorum verborum, *est enim Phasè (hoc est transiens) Domini.* Exod. 12. v. 11. interpretatio sit legitima, ex quibus Zwinglius probat

dat suggerente illo Spiritu, in verbis consecrationis Eucharistiae, *hoc est Corpus meum*, tō est sumi pro significat, sicut in allegato textu, *est enim panis Domini*, tō est sumitur pro significat. Quomodo igitur Zwingliani poterunt infallibiliter certos se dicere de genuino Scripturæ sensu circa Eucharistiam, ferè præcipuum suum dogma, in quo ab alijs dissentiant?

43. Ob. 1. Scriptura S. dicitur Lux, Lumen, Lucerna. v. g. Psal. 118. *lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis*: ergo est clara & dilucida. R. D. A. Scriptura ritè declarata & intellecta est lucerna, lumen &c. C. A. antequam ritè declararetur & intelligatur. N. A. & C. Est igitur quidem lux, quæ illuminat, non tamen nisi ponatur in candelabro Ecclesiae, eam legitima auctoritate declarantis: id quod ipse David ps. cit. v. 130. insinuavit dicens: *declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis*. Res ferè se habet eodem modo, quo Logica dici potest obscura & clara: obscura est, antequam illius Regula à perito magistro declarentur, & capiantur à discipulo: clara autem, ita ut recte appelletur fax aliarum scientiarum, postquam ritè explicata & intellecta est. Sic Scriptura ritè declarata & intellecta illuminat, docet, & dirigit optimè nos & nostras actiones, quamvis, antequam declaretur, in multis obscura sit.

44. Vergebis. S. Paulus 2. Cor. 4. ait: *quod si etiam opertum est Evangelium; in ijs, qui pereunt, est opertum: in quibus DEUS huius sæculi excæcavit*

mentes infidelium &c. Ergo Scriptura non omnibus, sed solum reprobis & infidelibus obscura est. 2. Scriptura in Veteri Testamento erat quidem liber signatus, in Novo autem est liber apertus, quia *Agnus occisus aperuit librum*. Apoc. 5. ergo post Adventum Messiae Scriptura est aperta & clara. R. ad 1. C. textum. N. C. ratio negandi est 1. quia Paulus non loquitur determinatè de Evangelio scripto, sed potius de *predicatio* ore tenus; subiungit enim: *non enim nosmetipsos predicavimus, sed Jesum Christum*: cur igitur ad Evangelium scriptum, imò ad totam Scripturam, detorquent Adversarij verba Pauli? 2. quia Paulus ibi non loquitur de omnibus Mysterijs necessariò credendis, sed solum de Christo & Passione ejus; præter quos articulos utique etiam alij sunt necessarij ad salutem, uti de Spiritu S. de Eucharistia &c. in quibus Scripturam etiam Fidelibus & Prædestinatis obscuram esse factis monstravimus suprà. Adde, quòd Evangelium totum, & ab omnibus Evangelistis, tunc nondum fuerit conscriptum, quando Paulus hæc scripsit. 3. quia Paulus loquitur de ijs, qui malitiosè non audiunt Evangelium, ac proprijs peccatis & à diabolo excæcati aures suas & oculos ocludunt, ne videant veritatem, quales erant quidam ex ijs, quibus prædicabat Paulus: cæteris autem infidelibus, qui applicabant animum, non magis opertum erat Evangelium, quàm Fidelibus. Ratio autem à priori, quòd Scriptura sit in multis locis obscura, potest esse tura mysteriorum; quæ in Scripturis com-

Q. 3. pre-

prehenduntur, sublimitas, tum stylus & modus, quo proponuntur; cum multa occurrant verba ambigua, phrasæ Hebræis & Græcis propriæ, figuratæ orationes, nimirum tropi, allegoriæ, hyperbata &c. Ad 2. Scriptura in Novo Testamento ideo dicitur liber apertus, quia nunc aperta & impleta sunt mysteria ac figura Veteris Testamenti, non quòd omnis obscuritas sit adempta Scriptura, ut vel ex allegatis textibus, quibus Adversarij Scripturæ claritatem probare nituntur, satis etiam colligitur. Minimè enim clarum est, quid S. Joannes intelligat per librum signatum & apertum, & Paulus per Evangelium &c. An totum, an partem, an scriptum, vel verbo prædicatum, an solum Evangelium, vel etiam epistolas & alias Scripturæ partes &c.

45. Ob. 2. Si Scriptura esset obscura, videretur DEUS studiò voluisse decipere homines, cum talem modum loquendi adhiberet, quem sciebat ab eis non facile intelligi posse: sed hoc vel cogitare impium, & eloqui blasphemum est: ergo. R. 1. retorq. argum. in illis Scripturæ partibus, quas ipsimet Adversarij non negant obscuras esse & difficiles intellectu, uti sunt Prophetiæ, Psalmi, Apocalypsis &c. Item in Veteri Testamento, quod fuit solum Umbra respectu Novi; atque in parabolis Evangelicis, quarum explicatio & sensus non ubique est obvius. An DEUS & Christus in his voluerunt nos studiò decipere? R. 2. DEO & Christo utique fuit liberum nobis hoc vel alio modo, magis vel minus clarè, loqui in Scripturis; præsertim cum in ipsa Scriptura sufficien-

ter nobis indicaverit modum & viam ritè intelligendi Scripturam, jubendo nos audire Ecclesiam & Ecclesiæ Prælatos: *labia Sacerdotis custodiens scientiam, & legem ex ore ejus requirent.* Malach. 2. *qui vos audit, me audit.* Luc. 10. *qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Mat. 18.

Dices. Nulla est ratio, cur Deus obscure potius quàm clarè nobis loquatur in Scripturis: ergo. R. N. A. Præcipua ratio nobis esse debet ipsius adoranda voluntas & sanctissimum beneplacitum. Dein etiam sequentes non malè assignantur. 1. ut in Ecclesia servetur ordo inter Doctores & Discipulos, inter Presbyteros & Laicos, juxta illud Pauli: *nunquid omnes Doctores? nunquid omnes interpretantur?* Viderint Adversarij, an hoc Pauli monitum sequantur, cum apud ipsos quilibet caupo, sutor, & sartor, imò & muliercula garriant multa de Scripturis, & suam sententiam in controversijs fidei interponere non erubescant, arrogantes sibi protervè donum interpretandi, & suum sensum præferentes suis præconibus & integris Ministerijs. Quod quidem ipsis permittere debent Prædicantes, si suis principijs velint insistere, sed tamen simul cultrum præbent ad sese jugulandos. Quid enim opus est Doctoribus, Magistris, Pastoribus, Præconibus, Specialibus, Superintendentibus, & integro Ministerio, ut vocant, Ecclesiastico, si quilibet docere se ipsum, & interpretari Scripturas possit, nec suam mentem suis Pastoribus conformare teneatur? Quid tantis sumptibus aluntur tot Præcones cum appendicibus suis?

ARTI-